

Jaarrekening 2017

Hoogheemraadschap

De Stichtse Rijnlanden

Vast te stellen in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 27 juni 2018

DM 1383545
Versie 4

Adres

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

Telefoon

(030) 634 57 00

Fax

(030) 634 59 99

E-mail

post@hdsr.nl

Internet

www.hdsr.nl

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	3
1. Samenvatting jaarrekening 2017	4
1.1 Exploitatie	4
1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat	6
2. Balans per 31 december 2017	7
2.1 Balans per 31 december 2017	7
2.2 Toelichting jaarrekening 2017	8
2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2017	11
2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	20
3. Rekening naar programma's	22
3.1 Exploitatierekening naar programma's	22
4. Rekening naar kostendragers	23
4.1 Exploitatierekening naar kostendragers	23
4.2. Toelichting kostendragers	24
4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing	24
4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing	25
5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort	26
5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort	26
5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort	26
6. Specificaties	30
6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2017	31
6.2 Staat van vaste schulden	32
7. Controleverklaring	33
8. Besluit	36

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Conform artikel 103 van de Waterschapswet en artikel 11 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie bieden wij u hierbij de jaarrekening 2017 van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter vaststelling aan.

De jaarrekening is een financieel verantwoordingsdocument en wordt ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur. Door de vaststelling van de jaarrekening verleent het algemeen bestuur aan het college décharge ten aanzien van het financieel beheer. In het bestuursverslag, dat separaat wordt aangeboden, wordt nader ingegaan op het financiële beleid en de programmaverantwoording.

Aan de hand van de begroting worden de kaders door het algemeen bestuur vastgesteld en via de jaarrekening wordt gecontroleerd of de uitvoering binnen deze kaders heeft plaatsgevonden.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel en een oordeel over de financiële rechtmatigheid van de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Naar aanleiding van de controle door de accountant is een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid verstrekt.

In de vergadering van het algemeen bestuur op 27 juni 2018 wordt de jaarrekening behandeld en vastgesteld.

Leeswijzer

Door het algemeen bestuur is in de vergadering van 8 november 2017 een begrotingswijziging voor het verslagjaar 2017 in de exploitatie vastgesteld. In de jaarrekening worden positieve resultaten als voordeel (V) en negatieve resultaten als nadeel (N) vermeld.

De samenvatting en het voorstel tot bestemming van het saldo zijn in hoofdstuk 1 opgenomen. In hoofdstuk 2 staat de balans met de daarbij behorende toelichtingen. In hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn de exploitatierekeningen naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstsoorten weergegeven. In hoofdstuk 6 zijn specificaties van onderhanden werk inclusief kredietruimte van de lopende investeringsprojecten en de staat van vaste schulden opgenomen. In hoofdstuk 7 is de controleverklaring toegevoegd.

Behandeling bestuur

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden stemt in met de concept jaarrekening 2017 en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur is het bevoegd orgaan voor het vaststellen van de jaarrekening op grond van artikel 104, lid 1 van de Waterschapswet. Op grond van artikel 105 van de Waterschapswet nemen de leden van het dagelijks bestuur niet deel aan stemmingen over besluiten als bedoeld in het eerste, tweede en vierde lid van artikel 104.

Publicatie

De definitieve jaarstukken worden via bekendmakingen openbaar gemaakt.

Op het moment dat de jaarstukken 2017 door het college aan het algemeen bestuur worden voorgelegd zijn de documenten voor iedereen beschikbaar. Ook worden de jaarstukken 2017 digitaal op de website www.hdsr.nl gepubliceerd.

1. Samenvatting jaarrekening 2017

1.1 Exploitatie

Exploitatierekening naar programma	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/rekening	
Waterkeringbeheer	12.782	13.549	13.246	12.608	638	V
Calamiteiten zorg	515	603	601	595	6	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.427	2.611	2.611	2.350	261	V
Watersysteembeheer	21.638	25.711	25.595	21.884	3.711	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	2.006	2.824	3.073	2.638	435	V
Gezond water	2.060	2.908	2.804	2.512	292	V
Zuiveringsbeheer	40.171	41.587	39.139	37.850	1.289	V
Lastendruk	3.821	3.753	3.753	3.852	-99	N
Bestuur en organisatie	15.961	15.990	18.824	18.184	640	V
Netto lasten	101.381	109.536	109.646	102.473	7.173	V
Exploitatierekening naar kostendragers						
Watersysteemheffing	51.189	57.998	59.267	53.641	5.626	V
Zuiveringsheffing	50.192	51.538	50.379	48.832	1.547	V
Netto lasten	101.381	109.536	109.646	102.473	7.173	V

Exploitatierekening naar kostensoort	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/rekening	
Rente	7.781	8.693	7.692	7.335	357	V
Afschrijvingen	23.961	23.817	23.371	23.764	-393	N
Personeelslasten	32.988	35.409	36.394	36.037	357	V
Overige lasten	55.200	62.123	60.590	56.100	4.490	V
Totaal lasten	119.930	130.042	128.047	123.236	4.811	V
Overige opbrengsten	14.759	15.185	13.330	16.363	3.033	V
Interne verrekeningen	3.790	5.321	5.071	4.400	-671	N
Totaal overige baten	18.549	20.506	18.401	20.763	2.362	V
Netto lasten (totaal te dekken)	101.381	109.536	109.646	102.473	7.173	V
Netto belastingopbrengsten	110.618	112.943	113.243	115.257	2.014	V
Resultaat voor mutaties reserves	9.237	3.407	3.597	12.784	9.187	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/rekening	
Watersysteemheffing ingezetenen	20.877	21.012	21.112	21.400	288	V
Watersysteemheffing gebouwd	26.772	26.632	27.482	28.136	654	V
Watersysteemheffing ongebouwd	4.600	4.628	4.478	4.202	-276	N
Watersysteemheffing natuur	43	51	51	59	8	V
Zuiveringsheffing	58.326	60.620	60.120	61.460	1.340	V
Netto belastingopbrengsten	110.618	112.943	113.243	115.257	2.014	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Resultaat

In 2017 is een positief exploitatieresultaat van € 12.784.000 gerealiseerd voor mutaties bestemmingsreserves. De mutaties reserves zijn al bestemd op basis van de begroting 2017 en eerder vastgestelde besluiten. Op hoofdlijnen is het resultaat als volgt opgebouwd:

Exploitatierekening per kostensoort	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/rekening	
Totale lasten	119.930	130.042	128.047	123.236	4.811	V
Totale baten (incl. geactiveerde lasten)	18.549	20.506	18.401	20.763	2.362	V
Netto lasten (totaal te dekken)	101.381	109.536	109.646	102.473	7.173	V
Netto belastingopbrengsten	110.618	112.943	113.243	115.257	2.014	V
Resultaat voor mutaties reserves	9.237	3.407	3.597	12.784	9.187	V
Mutaties bestemmingsreserves	-2.897	-2.259	-553	-3.880	-3.327	N
Nog te bestemmen resultaat	6.340	1.148	3.044	8.904	5.860	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op hoofdlijnen

Het positieve exploitatieresultaat voor mutaties reserves over 2017 is € 5.860.000 meer positief dan begroot. Hieronder volgen de belangrijkste verschillen tussen de begroting na begrotingswijzigingen en de realisatie in het jaar 2017:

Voordelen (V)	
Lasten	
• Lagere rentelasten	357
• Lagere personele lasten	357
• Lagere overige lasten	5.171
Baten	
• Opbrengsten uitkeringen/detacheringen/samenwerkingsprojecten	1.359
• Hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	2.014
• Hogere opbrengsten overige baten	1.674
Totaal	10.932

Nadelen (N)	
Baten	
• Hogere afschrijvingen	393
• Hogere toevoeging voorzieningen	681
• Lagere geactiveerde lasten	671
• Lagere onttrekking bestemmingsreserves	3.327
Totaal	5.072

Bedragen zijn in duizenden euro's

In paragraaf 5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort worden de verschillen tussen de begroting en de realisatie nader toegelicht.

1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat

Voorgesteld wordt het nog te bestemmen positief exploitatieresultaat van € 8.904.000 de volgende bestemming te geven:

Nog te bestemmen exploitatieresultaat 2017	Voorstel verdeling resultaat 2017
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Watersysteemheffing (onttrekking)	-721
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Zuiveringsheffing (toevoeging)	8.170
Overige bestemmingsreserves (toevoeging)	1.455
Mutatie reserves bestemming resultaat (toevoeging)	8.904

Bedragen zijn in duizenden euro's

De verdeling van watersysteemheffing per belastingcategorie is conform het besluit wijziging kostentoedelingsverordening 2009 Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 21 september 2012.

Reservepositie

In de beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017 -2023" vastgesteld in het AB van 8 november 2017, worden vanuit de vijf algemene reserves per 1 januari 2017, twee algemene reserves en bestemmingsreserves tariefseglisatie gevormd. Voor een toelichting op de mutaties 2017, resultaatbestemming en reservepositie verwijzen wij u naar pagina 14 en 15 van de jaarrekening.

Reserve positie	Saldo 31-12-2016 na resultaat 2016	Mutaties 2017 *	Voorstel bestemming resultaat 2017	Saldo na bestemming resultaat 2017
Watersysteemheffing	17.486	-7.613	0	9.873
Zuiveringsheffing	12.819	-2.946	0	9.873
Totaal algemene reserves	30.305	-10.559	0	19.746
Watersysteemheffing ingezetenen	0	1.369	138	1.507
Watersysteemheffing gebouwd	0	6.863	-268	6.595
Watersysteemheffing ongebouwd	0	-614	-596	-1.210
Watersysteemheffing natuur	0	-5	5	0
Zuiveringsheffing	0	2.946	8.170	11.116
Totaal bestemmingsreserve tariefseglisatie	0	10.559	7.449	18.008
Verkiezingen	320	320	0	640
Gekanaliseerde Hollandsche IJssel	41.060	310	0	41.370
RWZI – Utrecht	6.315	4.426	0	10.741
Waterbeheer 900 jaar	100	50	0	150
Transitie	2.440	0	1.000	3.440
ICT	1.461	-601	0	860
Huisvesting	790	-391	0	399
Omgevingswet	1.500	-310	0	1.190
Groen/Blauwe diensten	250	76	0	326
HWBP projecten	0	0	455	455
Totaal overige bestemmingsreserves	54.236	3.880	1.455	59.571
Totaal	84.541	3.880	8.904	97.325

Bedragen zijn in duizenden euro's

2. Balans per 31 december 2017

2.1 Balans per 31 december 2017

Activa	Ref.	31-12-2016		31-12-2017	
Vaste Activa					
Materiële vaste activa	A	308.616		381.098	
Financiële vaste activa	B	3.895	312.511	3.680	384.778
Vlottende Activa					
Liquide middelen	C	0		0	
Kortlopende vorderingen	D	15.235		10.447	
Overlopende activa	E	1.029	16.264	1.745	12.192
Totaal			328.775		396.970

Bedragen zijn in duizenden euro's

Passiva	Ref.	31-12-2016		31-12-2017	
Vaste Passiva					
Algemene reserves		30.305		19.746	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie		0		10.559	
Overige bestemmingsreserves		54.236		58.116	
Nog te bestemmen resultaat		0		8.904	
Eigen Vermogen	F		84.541		97.325
Voorzieningen	G	8.834		7.528	
Vaste schulden	H	193.646	202.480	229.306	236.834
			287.021		334.159
Vlottende Passiva	I				
Netto-vlottende schulden		31.297		48.154	
Overlopende passiva		10.457	41.754	14.657	62.811
Totaal			328.775		396.970

Bedragen zijn in duizenden euro's

2.2 Toelichting jaarrekening 2017

2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is gebaseerd op de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen waardering balans

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de regel niet als activa opgevoerd op de balans, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatierekening gebracht. Een uitzondering op deze regel is onder andere mogelijk op grond van artikel 4.41 in combinatie met artikel 4.64.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele ontvangen investeringsbijdragen en cumulatieve afschrijvingen.

Daarnaast worden de materiële vaste activa, voor zover deze zich nog in het stadium van "Onderhanden werk" bevinden, vermeerderd met de eigen personeelslasten en bouwrente.

Afschrijvingsbeleid

In de "Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie HDSR" zijn de kaders voor het afschrijvingsbeleid door het algemeen bestuur vastgesteld. Vervolgens heeft het college het uit te voeren beleid nader uitgewerkt in de Regeling financieel beheer.

1. Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
 - a. investeringen met een verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs lager dan € 25.000, - worden niet geactiveerd;
 - b. de wijze waarop het waterschap omgaat met de verplichtingen uit het Waterschapsbesluit dat de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van ondersteunende diensten van het waterschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
 - c. de afbakening tussen investering en onderhoud;
 - d. de afschrijvingsmethode;
 - e. overstappen naar één moment van activeren in het jaar op 31-12 van het betreffende jaar van gereed melding;
 - f. toevoegen van activa categorieën met bijbehorende afschrijvingstermijnen.
2. Bijdragen in activa in eigendom van derden worden afgeschreven gedurende het aantal jaren dat de betreffende activa naar verwachting door derden zal worden geëxploiteerd en voor zover de betreffende uitgaven op grond van artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit worden geactiveerd.

3. Materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

Activasoort	afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Vervoermiddelen	
Vervoersmiddelen, machines, apparaten en werktuigen	5
Veeg- en maaiboten	10
Overige bedrijfsmiddelen	
Hardware en eventueel gekoppelde software	3
Overige bedrijfsmiddelen	5
Bedrijfsgebouwen	
Kantoren, magazijnen en loodsen	40
Woonruimten	
Dienstwoningen	40
Waterkeringen	
Dijk en dijkverzwaring	40
Kades, beschoeiing en oevervoorzieningen	10
Waterkering - hoogte en beschoeiing	10
Waterkering - stabiliteit en ruimtegebruik	30
Damwanden - hout/ kunststof	30
Damwanden - Staal	50
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	
Ruilverkaveling en landinrichting	25
Watergangen en duikers	25
Gemalen en rioolgemalen (bouwkundig)	25
Gemalen en rioolgemalen (Werktuigbouwkundig)	20
Gemalen en rioolgemalen (elektrotechnisch)	15
Stuwen (bouwkundig)	25
Stuwen (Werktuigbouwkundig)	20
Stuwen (elektrotechnisch)	15
Paden en bruggen	15
Vispassages/inlaatconstructies	25
Peilaanpassingen	25
Zuiveringstechnische werken	
RWZI - (civiel/ beton)	50
RWZI - (rioolgemaal werktuigbouwkundig)	20
RWZI (bouwkundig)	30
RWZI (elektrotechnisch)	15
Energiefabriek Nieuwegein	8
Proces automatisering	10
Persleiding	40
Paden en bruggen	
Paden en bruggen (voorheen wegen)	15

4. Investerings worden veelal verzameld op één project en vervolgens per activasoort geactiveerd.

5. Bovenstaande termijnen zijn richtinggevend, versnelde afschrijving wordt toegepast als de gebruiksduur tegenvalt.

Financiële vaste activa

De deelnemingen en aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank zijn conform de comptabiliteitsvoorschriften gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank kunnen niet vrijelijk verhandeld worden. De afkoopsom landinrichtingsrente Lopikerwaard is opgenomen tegen de verkrijgingsprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden opgenomen tegen de nominale waarde. De post “dubieuze debiteuren” is als waarde correctie op de debiteuren onder de kortlopende vorderingen opgenomen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Algemene reserve

De algemene reserve van het waterschap fungeert als een algemeen weerstandsvermogen en heeft geen specifieke bestemming. De algemene reserve dient om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een eventueel negatief begrotingsresultaat op te vangen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve egalisatiereserve kan worden ingezet voor tariefsegalisatie per belastingcategorie. Als er van tariefsegalisatie gebruik wordt gemaakt, dan wordt er alleen onttrokken aan de reserve van de specifieke belastingcategorie. De overige bestemmingsreserves zijn vastgesteld door het algemeen bestuur ter realisering van een bepaald doel.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde en zijn nagenoeg allemaal als langlopend aan te merken, tenzij anders wordt vermeld.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gerealiseerde aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaatbepaling + belastingbepaling

Resultaatbepaling

- de jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten;
- baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben;
- verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- belastingopbrengsten worden opgenomen onder aftrek van dotaties aan dubieuze debiteuren in verband met oninbaarheid.

Belastingbepaling

Door de invoering van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen kunnen overheidsondernemingen vanaf 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting..

In opdracht van de Stichtse Rijnlanden is door een externe organisatie onderzoek gedaan naar belaste activiteiten in het kader van de vennootschapsbelasting. Uit de opgestelde rapportage is gebleken dat geen sprake is van belaste activiteiten in 2017. Op basis van recente van de gesprekken met de belastingdienst en huidige stand van zaken lijkt de financiële impact voor ons waterschap nihil.

2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2017

A. Materiële vaste activa

Staat van materiële vaste activa	Mutaties 2017					
	Saldo 31-12-2016	(Des)investeringen *	Ontvangen doorbel. aan derden/subsidie	Overboeking onderhanden werk	Afschrijvingen	Saldo 31-12-2017
Materiële vaste activa gereed						
Gronden	14.218			1.204		15.422
Vervoermiddelen	133			0	38	95
Overige bedrijfsmiddelen	2.198			113	837	1.474
Bedrijfsgebouwen	6.157			0	195	5.962
Woonruimten	109	-52		0	5	52
Waterkeringen	18.473			7.321	1.460	24.334
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	84.792	-46		11.262	6.011	89.997
Zuiveringstechnische werken	132.792			4.403	14.855	122.340
Wegen	697			0	50	647
Totaal werken in exploitatie	259.569	-98	0	24.303	23.451	260.323
Onderhanden werk						
Gronden	10	1.786	-14	-1.204		578
Vervoermiddelen	0	0	0	0		0
Overige bedrijfsmiddelen	272	659	0	-35		897
Bedrijfsgebouwen	203	1.317	0	0		1.519
Woonruimten						
Waterkeringen	12.321	8.681	15	-7.351		13.666
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	7.092	12.772	-2.914	-11.310		5.640
Zuiveringstechnische werken	29.150	73.867	-139	-4.403		98.475
Totaal onderhanden werk	49.047	99.083	-3.052	-24.303	0	120.775
Totaal materiële vaste activa	308.616	98.985	-3.052	0	23.451	381.098

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Investerings zonder project worden direct geactiveerd. Investerings, die via projecten lopen, worden via onderhanden werk overgeboekt. In het bestuursverslag staat een uitgebreide toelichting op de diverse investeringen, onderhanden werk en kredieten.

Bedrijfsgebouwen

Het algemeen bestuur heeft in de vergadering van 14 december 2016 het voorstel voor de modernisering van het pand Poldermolen 2 goedgekeurd.

Onderhanden werk

In paragraaf 6.1 staat een specificatie onderhanden werk en restant kredietruimte per 31-12-2017.

Activeringen groter dan € 500.000 per project	Activering in 2017
Dubbele Wiericke West	1.827
Enkele Wiericke oostkade	1.487
Integraal plan Enkele Wiericke	1.403
Collectieve Hoogwatervoorziening Oud-Kamerik	1.119
Bijleveldkade Oost	1.026
Rwzi Leidsche Rijn, slibretourpompen	846
Kunstwerken Polder Oud-Kamerik	817
Integraal plan Enkele Wiericke	769
Bergingsplas Blokhoven	639
Uren WSB WGP Kamerik/Kockengen	570
Gemaal de Tol	524
Rwzi Zeist, geurbehandeling	515
Totaal activeringen groter dan € 500.000 per project	11.544
Overige activeringen kleiner dan € 500.000 per project	12.759
Totaal	24.303

Bedragen zijn in duizenden euro's

B. Financiële vaste activa

	Saldo 31-12-2016	Mutaties 2017	Saldo 31-12-2017
Overige uitzettingen > 1 jaar:			
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	31	0	31
Afkoop landinrichtingsrente Lopikerwaard	3.864	-215	3.649
Totaal	3.895	-215	3.680

Bedragen zijn in duizenden euro's

Aandelen Nederlandse Waterschapsbank

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschikt over 0,49% van het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank.

Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente Lopikerwaard

Conform het besluit van het algemeen bestuur van 23 april 2014 heeft de afkoop en herfinanciering van de landinrichtingsrente plaatsgevonden. Vanaf 2015 wordt in 20 jaar jaarlijks een bedrag voor afschrijving in mindering worden gebracht.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden de liquide middelen, de kortlopende vorderingen en de overlopende activa afzonderlijk opgenomen.

D. Kortlopende vorderingen

Debiteuren		Saldo 31-12-2016		Saldo 31-12-2017
Debiteuren belastingen	8.796		7.370	
Dubieuze debiteuren belastingen	-1.638		-2.286	
Nog op te leggen kohieren	3.255		3.665	
		10.413		8.749
Debiteuren overig	5.220		1.765	
Dubieuze debiteuren overig	-406		-75	
		4.814		1.690
Waarborgsommen		8		8
Totaal		15.235		10.447

Bedragen zijn in duizenden euro's

Debiteuren belastingen

De belastingheffing en invordering is aan Belasting samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) uitbesteed. De vorderingen op de debiteuren belastingen zijn met inachtneming van de betaaltermijn direct opeisbaar.

Dubieuze debiteuren belastingen

De post dubieuze debiteuren belastingen heeft tot doel het risico van het niet invorderen van belastingdebiteuren af te dekken (risicodekking). Via deze balanspost worden de belastingdebiteuren op basis van de nog te ontvangen bedragen verminderd met posten, die naar verwachting door het waterschap niet geïnd kunnen worden als gevolg van vermindering, kwijtschelding en oninbaarheid. Voor eventuele dubieuze debiteuren is een bedrag van € 2.286.000 in mindering op de debiteuren belastingen gebracht.

Nog op te leggen kohieren

BghU heeft een inschatting van € 3.665.000 gemaakt van de nog te verwachten belastingopbrengsten over 2017, 2016 en 2015. De aanslagen worden in 2018 opgelegd en hebben voornamelijk betrekking op zuiveringsheffing bedrijven, die een aanslag ontvangen op basis van aangifte na afloop van het belastingjaar.

Debiteuren overig

Onder de post debiteuren overig in de tabel debiteuren zijn alle overige vorderingen van De Stichtse Rijnlanden geboekt. Hieronder volgt een overzicht van de grote openstaande vorderingen:

Bijdrage MRB restant bijdrage 2017	€ 508.000
Subsidie verdrogingsbestrijding Provincie Utrecht	€ 262.000
Afrekening vaarwegbeheer 2014 Provincie Zuid-Holland	€ 250.000
Voorschot grensoverschrijdend afvalwater	€ 222.000
Detachering personeel	€ 140.000

In 2017 is de vordering van € 2.400.000 op AGV inzake Waterakkoord Weerdsloop ontvangen.

Dubieuze debiteuren overig

	Saldo 31-12-2016	Mutaties 2017		Saldo 31-12-2017
		Toename	Afname	
Dubieuze debiteuren overig	406	0	331	75
Totaal	406	0	331	75

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2017 is de lopende bezwaarprocedure definitief afgerond en is het bedrag verwerkt op de post dubieuze debiteuren.

E. Overlopende activa

	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2017
Nog te ontvangen bedragen	643	1.062
Vooruitbetaalde bedragen	386	683
Totaal	1.029	1.745

Bedragen zijn in duizenden euro's

Nog te ontvangen bedragen

In de post nog te ontvangen bedragen zijn onderstaande bedragen opgenomen:

- Bijdragen derden baggeren GHJ € 1.043.000

Vooruitbetaalde bedragen

In 2017 is er een bedrag van € 683.000 met betrekking tot vooruitbetaalde bedragen voor het volgende boekjaar verwerkt.

F. Eigen vermogen en reservepositie

In artikel 4.52 van het Waterschapsbesluit worden reserves onderscheiden naar:

1. Algemene reserves
2. Bestemmingsreserves
 - a. voor tariefseglisatie, waaronder wordt verstaan reserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven
 - b. voor overige doeleinden

In de beleidsnota “Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017 -2023” vastgesteld in het AB van 8 november 2017, worden vanuit de vijf algemene reserves, zoals die bestonden op 1 januari 2017, twee algemene reserves gevormd:

- Algemene reserve Watersysteemheffing
- Algemene reserve Zuiveringsheffing

De “oude” vijf algemene reserves zijn op basis van evenredige bijdragen (ten opzichte van de belastingopbrengst) ingezet om de gewenste omvang van de twee nieuwe algemene reserves te creëren. Hierbij is een risico-inventarisatie opgesteld om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen. Deze bedroeg bij het opstellen van de beleidsnota € 9.873.000 . Tevens is een weerstandsratio gehanteerd van 2,0. Dit heeft geresulteerd in een algemene reserve Watersysteemheffing van € 9.873.000 en een algemene reserve Zuiveringsbeheer van eveneens € 9.873.000, totaal € 19.746.000 aan algemene reserves. De weerstandsratio bedraagt 1,9 in 2017 (zie paragraaf Weerstandsvermogen in het Bestuursverslag, pag. 65) en ligt daarbij tussen de vastgestelde bandbreedte van 1,4 – 2,0 (zie AB besluit 8 november 2017), zodat mutaties vanuit het resultaat 2017 niet nodig zijn.

De resterende reserves zijn omgezet in twee Tariefseglisatiereserves:

- Tariefseglisatiereserve Watersysteemheffing
- Tariefseglisatiereserve Zuiveringsheffing

Daarnaast worden binnen de tariefseglisatiereserve Watersysteemheffing vier administratieve componenten onderscheiden:

- Tariefseglisatiereserve watersysteemheffing ingezetenen
- Tariefseglisatiereserve watersysteemheffing ongebouwd
- Tariefseglisatiereserve watersysteemheffing gebouwd
- Tariefseglisatiereserve watersysteemheffing natuur

Het uitgangspunt bij het inzetten van deze reserves is tweeledig. Ten eerste wordt in lijn met de voorjaarsnota 2017 gestreefd naar kostendekkende tarieven. Ten tweede wordt gestreefd naar het realiseren van een bandbreedte van tussen 5% en 10% van de begrote netto kosten van de egalisatiereserve watersysteemheffing en de egalisatiereserve zuiveringsheffing en tussen de -20% en 20% voor de afzonderlijke administratieve componenten van de egalisatiereserve watersysteemheffing. Hiervoor wordt een periode van 6 jaar uitgetrokken, om een gematigde tariefontwikkeling mogelijk te maken. De tariefseglisatiereserves samen bedragen € 18.008.000, na bestemming van € 7.449.000 van het resultaat over 2017.

Reserve positie	Saldo na bestemming resultaat 2017	Reserve positie
Watersysteemheffing ingezetenen	1.507	7%
Watersysteemheffing gebouwd	6.595	23%
Watersysteemheffing ongebouwd	-1.210	-24%
Watersysteemheffing natuur	0	0%
Totaal Watersysteemheffing	6.892	12%
Totaal Zuiveringsheffing	11.116	21%
Totaal bestemmingsreserve tariefseglisatie	18.008	16%

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bij de jaarrekening worden de volgende stappen op volgorde gevolgd met betrekking tot de toevoegingen en onttrekkingen van de reserves:

1. Goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd;
2. Vormen van eventueel nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves;
3. Opbrengstenkant wordt (per categorie) verrekend met de tariefseglisatiereserves;
4. Saldo vanuit de kostenkant van de jaarrekening wordt verrekend met de algemene reserve;
5. Weerstandsvermogen wordt (indien nodig, bij een weerstandsratio >2,0 of <1,4) op peil gebracht, via een onttrekking of storting vanuit de tariefseglisatiereserves;

Eigen vermogen	Saldo na verdeling resultaat 31-12-2016	Mutaties nota reserves en voorzieningen 2017	Mutaties 2017	Voorstel bestemming resultaat 2017	Saldo 31-12-2017
Algemene reserves	30.305	-10.559	0	0	19.746
Bestemmingsreserve tariefseglisatie	0	10.559	0	7.449	18.008
Overige bestemmingsreserves	54.236	0	3.880	1.455	59.571
Totaal	84.541	0	3.880	8.904	97.325

Bedragen zijn in duizenden euro's

Algemene reserves (weerstandsvermogen)	Saldo na verdeling resultaat 2016	Mutaties nota reserves en voorzieningen 2017	Saldo na mutaties nota reserves en voorzieningen	Voorstel bestemming resultaat 2017	Saldo na verdeling resultaat 2017
Watersysteemheffing	17.486	-7.613	9.873	0	9.873
Zuiveringsheffing	12.819	-2.946	9.873	0	9.873
Totaal	30.305	-10.559	19.746	0	19.746

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bestemmingsreserve tariefseglisatie inclusief belastingcategorie	Saldo na verdeling resultaat 2016	Mutaties nota reserves en voorzieningen 2017	Saldo na mutaties nota reserves en voorzieningen	Voorstel bestemming resultaat 2017	Saldo na verdeling resultaat 2017
WSH ingezetenen	0	1.369	1.369	138	1.507
WSH gebouwd	0	6.863	6.863	-268	6.595
WSH ongebouwd	0	-614	-614	-596	-1.210
WSH natuur	0	-5	-5	5	0
Totaal Watersysteemheffing	0	7.613	7.613	-721	6.892
Totaal Zuiveringsheffing	0	2.946	2.946	8.170	11.116
Totaal	0	10.559	10.559	7.449	18.008

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige bestemmingsreserves	Saldo na verdeling resultaat 2016	Mutaties 2017	Saldo na mutaties 2017	Voorstel bestemming resultaat 2017	Saldo na mutatie resultaat 2017
Verkiezingen	320	320	640	0	640
GHIJ (Gekan Hollandsche IJssel)	41.060	310	41.370	0	41.370
RWZI -Utrecht	6.315	4.426	10.741	0	10.741
Waterbeheer 900 jaar	100	50	150	0	150
Transitie	2.440	0	2.440	1.000	3.440
ICT	1.461	-601	860	0	860
Huisvesting	790	-391	399	0	399
Omgevingswet	1.500	-310	1.190	0	1.190
Groen/Blauwe diensten	250	76	326	0	326
HWBP projecten	0	0	0	455	455
Totaal	54.236	3.880	58.116	1.455	59.571

Bedragen zijn in duizenden euro's

Mutaties 2017

In de kolom mutaties 2017 zijn de mutaties opgenomen conform de vastgestelde begroting 2017 en relevante bestuursbesluiten in 2017 en voorgaande jaren. Hieronder volgt een toelichting op de bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

In 2015 is vastgesteld dat er jaarlijks in de begroting een bedrag van € 320.000 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve verkiezingen.

Bestemmingsreserve Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ)

Op 12 februari 2015 is in de vergadering van het algemeen bestuur het besluit genomen om een reserve voor de GHIJ te bestemmen. De berekende rente over 2017 is met een totaal van € 1.437.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd. In 2017 is een bedrag van € 1.127.000 met betrekking tot GHIJ aan kosten gerealiseerd. Per saldo is een bedrag van € 310.000 via de exploitatie toegevoegd aan bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve RWZI - Utrecht

Per saldo is conform de begroting 2017 een bedrag van € 4.426.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

Bestemmingsreserve Waterbeheer 900 jaar

Conform de vastgestelde “Evaluatie beleid Cultuurhistorie” wordt vanaf 2015 een bedrag van € 50.000 per jaar gereserveerd om in het jaar 2022 de viering van “900 jaar waterbeheer” te organiseren. In 2022 zal voor de reserve een bedrag van totaal € 400.000 zijn gereserveerd.

Bestemmingsreserve Transitie

In 2017 zijn diverse transitieprojecten verder uitgewerkt. Er is in 2017 meer aan overheadvergoedingen ontvangen op subsidiabele projecten. Deze vergoeding is gebruikt voor de dekking van de transitie-uitgaven in 2017. Hierdoor is er in 2017 geen onttrekking aan de reserve gedaan.

Bestemmingsreserve ICT

Het totaalbedrag van de gerealiseerde kosten van € 601.000 voor het ICT migratie en de extra kosten voor de reguliere ICT uitgaven wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve ICT.

Bestemmingsreserve Huisvesting

Door nieuwe ontwikkelingen, zoals strengere beveiligingseisen en ambitie op het niveau van duurzaamheid is in 2016 een nieuw voorstel voor de modernisering Poldermolen 2 aan het algemeen bestuur voorgelegd. In de vergadering van het algemeen bestuur op 14 december 2016 is het bestuursvoorstel modernisering Poldermolen 2 vastgesteld. Een deel van de (niet activeerbare) kosten die samenhangen met de verbouwing van Poldermolen 2 (o.a. tijdelijke huisvestingskosten) komen ten laste van deze bestemmingsreserve. In 2017 is een bedrag van € 391.000 aan de bestemmingsreserve Huisvesting onttrokken.

Bestemmingsreserve Omgevingswet

In 2016 is een nieuw intern programma gestart: de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, natuur en water en treedt naar verwachting in 2019 in werking. Om de noodzakelijke ontwikkeling volgens een plan van aanpak voor de komende twee jaar te kunnen bekostigen en de noodzakelijke financiële armslag te borgen, wordt een bestemmingsreserve ingesteld en een bedrag van €1.500.000 toegevoegd. De componenten waaruit dit plan van aanpak bestaat worden in de voorjaarsnota 2017 nader toegelicht. In 2017 is in totaal € 310.000 aan de bestemmingsreserve Omgevingswet onttrokken.

Bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten

Voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door de Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven) is in 2016 een bestemmingsreserve ingesteld. De bijdragenregeling heeft een looptijd van 2016 tot 2021. Voor het jaar 2017 is een bedrag van € 180.000 begroot en is in totaal € 104.000 aan kosten geboekt. Het saldo van € 76.000 is aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

Bestemmingsreserve HWBP projecten

Voor het opvangen van lasten verbonden aan HWBP projecten, die door HDSR worden uitgevoerd, wordt voorgesteld een bestemmingsreserve in te stellen voor HWBP projecten. Na de afronding van het voorverkenningstraject “Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland” uit het HWBP is er bij de afrekening in 2017 een saldo van € 455.000 vastgesteld. De bestemmingsreserve is conform Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen en wordt ingezet om te voorkomen dat financiële afwijkingen op deze projecten direct leiden tot aanpassingen van de begroting en daaraan gekoppelde belastingtarieven.

Nog te bestemmen resultaat

De toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, die door het algemeen bestuur zijn vastgesteld in de begroting en relevante bestuursbesluiten, zijn in de kolom mutaties 2017 verwerkt. Het restant van € 8.904.000 is opgenomen als “nog te bestemmen resultaat”. Het algemeen bestuur beluit hierover bij de vaststelling van de jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12- 2016	Dotatie 2017	Afname 2017	Vrijval 2017	Saldo 31-12- 2017
Arbeid gerelateerde verplichtingen					
Uitkeringen voormalig bestuursleden	136	26	26	0	136
Uitkeringen voormalig personeel	895	245	336	0	804
Voorziening persoonsgebonden basis budget (PBB)	288	410	230	0	468
Baggeren en saneren van waterlopen					
Baggeren en saneren van waterlopen	1.854	0	1.773	0	81
Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud	5.054	3.265	2.869	0	5.450
Overige onderhoudswerkzaamheden					
Groot onderhoud Poldermolen 2	445	84	114	0	415
Groot onderhoud Poldermolen 3	58	0	13	0	45
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	104	48	23	0	129
Totaal voorzieningen	8.834	4.078	5.384	0	7.528

Bedragen zijn in duizenden euro's

Uitkeringen voormalig bestuursleden

De actuariële berekening voor de uit te betalen pensioenen ten behoeve van voormalig bestuursleden is in 2016 opgesteld. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen conform de actuariële berekening. Voor de hoogheemraden is de opbouw van de pensioenen aan derden uitbesteed. Aan de pensioenbeheerder wordt de premie per maand en eventuele aanvullingen op de waarde betaald. Deze kosten zijn verwerkt in de exploitatie van 2017.

Uitkeringen voormalig personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw berekend. In 2017 is een extra dotatie met een bedrag van € 245.000 berekend voor te betalen bedragen in de komende jaren.

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)

Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2016 dit budget van €5.000,- inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Per jaar wordt een bedrag van € 1.000 per medewerker gereserveerd. In 2017 is een bedrag van € 230.550 besteed en het resterende gedeelte wordt toegevoegd aan de voorziening PBB.

Baggeren en saneren waterlopen

In 2017 is er geen dotatie aan de voorziening baggeren voor de afronding van de achterstandsprojecten baggeren. Na afronding van de laatste projecten zal de voorziening baggeren worden beëindigd.

Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Conform de begroting is in 2017 een bedrag van € 3.265.000 aan de voorziening toegevoegd.

De stand van de voorziening is ultimo 2017 toereikend tot en met de periode ultimo 2019. Binnen de voorziening vindt er een verschuiving plaats tussen de uitgaven voor de aanpak van plaagsoorten (meer benodigd) en baggeren (minder benodigd).

Groot onderhoud

In 2016 is door het Algemeen Bestuur besloten Poldermolen 2 te moderniseren en Poldermolen 3 te verkopen. Conform de begroting is in 2017 een bedrag van € 84.000 aan de voorziening Poldermolen 2 toegevoegd. Ten laste van de voorziening Poldermolen 2 is voor gerealiseerde kosten een bedrag van € 114.000 geboekt.

H. Vaste schulden

Onderhandse leningen	Saldo 31-12-2016	Lening 2017	Aflossing 2017	Saldo 31-12-2017
Obligatieleningen	16	0	0	16
Binnenlandse banken en overige instellingen	193.630	40.000	4.340	229.290
Totaal	193.646	40.000	4.340	229.306

Bedragen zijn in duizenden euro's

Leningen bij financiële instellingen

In het verslagjaar zijn extra leningen met een totaal bedrag van € 40.000.000 aangetrokken. Daarnaast is er voor een bedrag van € 4.340.000 aan reguliere aflossingen betaald. Voor een verdere detaillering van de vaste schulden wordt verwezen naar de "Staat van vaste schulden" in paragraaf 6.2 van de jaarrekening.

I. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk de netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva opgenomen.

Netto-vlottende schulden	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2017
Nederlandse Waterschapsbank	10.665	13.864
Kasgeldlening	0	12.000
Crediteuren	17.746	18.547
Te betalen belastingen en premies	2.148	2.085
Overige kortlopende schulden	738	1.658
Totaal	31.297	48.154

Bedragen zijn in duizenden euro's

Kredietfaciliteiten

Het waterschap heeft een kredietfaciliteit van € 30.000.000 bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2016	Toename 2017	Afname 2017	Saldo 31-12-2017
Verplichtingen	4.528	204	0	4.732
Ontvangen voorschotten:				
Dijkverzwarend Centraal Holland	2.364	0	2.216	148
KWA+	977	0	100	877
Sterke Lekdijk (Verkenningfase)	0	6.490	0	6.490
Overige voorschotten	2.588	0	178	2.410
Totaal	10.457	6.694	2.494	14.657

Bedragen zijn in duizenden euro's

Verplichtingen

Onder de post verplichtingen zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

- € 2.889.000 nog te betalen rente langlopende leningen;
- € 1.350.000 aan het jaar 2017 toe te rekenen kosten;
- € 470.000 nog te betalen saldo Gemene Rekening MRB t/m 2017.

Ontvangen voorschotten

Dijkverzwaring Centraal Holland : Voor het project is in 2017 geen voorschot ontvangen en is het ontvangen voorschot met een totaalbedrag van € 2.216.000 verrekend.

Sterke Lekdijk : In 2017 is een bedrag van € 6.490.000 aan voorschotten ontvangen voor het project Dijkversterking Wijk bij Duurstede – Amerongen (verkenningfase).

Overige voorschotten

Onder de post overige voorschotten zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

- € 1.325.000 diverse ontvangen voorschotten voor toekomstige projecten en taakoverdrachten;
- € 1.085.000 ontvangen voorschotten samenwerkingsverbanden, buitenlandse projecten, gemeenschappelijke regelingen en overigen.

2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Gemeenschappelijke regeling AQUON

De waterschappen Delfland, Brabantse Delta, Hollandse Delta, Aa en Maas, De Dommel, Rijnland, Schieland en Krimpenerwaard, Rivierenland en De Stichtse Rijnlanden nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling AQUON. De taken liggen op het gebied van monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. Voor de NWB verstrekte lening van € 4.535.00 zijn de deelnemers aansprakelijk volgens het aandeel in de verdeelsleutel van de kosten.

Garantieverklaringen

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat borg voor een bedrag van € 820.000 voor de overeengekomen deelname met het Waterschapshuis.

Aan de Unie van Waterschappen is door de NWB een doorlopend krediet met een maximum van € 2.000.000. Hiervoor heeft Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zich samen met de andere deelnemende waterschappen garant gesteld. De garantstelling bedraagt maximaal het contributie-aandeel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan de Unie van Waterschappen van het betreffende begrotingsjaar. Het aandeel van De Stichtse Rijnlanden in de garantstelling bedraagt 4.29% in 2017.

Leningen bij financiële instellingen

Voor de aflossingen in 2018 op langlopende leningen bij financiële instellingen is een bedrag van € 4.341.448 berekend.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen van totaal € 2.792.000 met een looptijd tot en met 2021 hebben betrekking op het wagenpark.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen in de schatkist van het Rijk aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het jaarlijks vastgestelde begrotingstotaal. Dit bedrag mag het waterschap als positief saldo op de rekening courant aanhouden.

Berekening drempelbedrag 2017:

Begrotingstotaal 2017 € 111.794.000

Percentage regeling 0,75%

Drempelbedrag 2017 € 838.000

Gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal:

1^e kwartaal 2017 € 0

2^e kwartaal 2017 € 0

3^e kwartaal 2017 € 0

4^e kwartaal 2017 € 0

In 2017 is Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden niet boven het drempelbedrag per kwartaal uitgekomen en heeft geen middelen aangehouden in de schatkist.

3. Rekening naar programma's

3.1 Exploitatierekening naar programma's

Totaal netto lasten per programma	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Verschil begroting/ rekening	V/N
Waterkeringbeheer	13.549	13.246	12.608	638	V
Calamiteiten zorg	603	601	595	6	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.611	2.611	2.350	261	V
Watersysteembeheer	25.711	25.595	21.884	3.711	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	2.824	3.073	2.638	435	V
Gezond water	2.908	2.804	2.512	292	V
Zuiveringsbeheer	41.587	39.139	37.850	1.289	V
Lastendruk	3.753	3.753	3.852	-99	N
Bestuur en Organisatie	15.990	18.824	18.184	640	V
Totaal netto lasten programma's	109.536	109.646	102.473	7.173	V
	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Verschil begroting/ rekening	V/N
Netto belastingopbrengst per categorie					
Watersysteemheffing ingezetenen	21.012	21.112	21.400	288	V
Watersysteemheffing gebouwd	26.632	27.482	28.136	654	V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	4.628	4.478	4.202	-276	N
Watersysteemheffing natuur	51	51	59	8	V
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	60.620	60.120	61.460	1.340	V
Totaal netto belastingopbrengsten	112.943	113.243	115.257	2.014	V
Resultaat voor mutaties bestemmingsreserves	3.407	3.597	12.784	9.187	V
Mutatie reserve verkiezingen	-320	-320	-320	0	
Mutatie reserve GHJ	2.262	2.262	-310	-2.572	
Mutatie reserve RWZI Utrecht	-4.426	-4.426	-4.426	0	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-25	-25	-50	-25	
Mutatie reserve Transitie	250	250	0	-250	
Mutatie reserve ICT	0	900	601	-299	
Mutatie reserve Huisvesting	0	456	391	-65	
Mutatie reserve Omgevingswet	0	350	309	-41	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	0	0	-76	-76	
Mutaties bestemmingsreserves	-2.259	-553	-3.880	-3.327	N
Mutaties nog te bestemmen resultaat 2017	1.148	3.044	8.904	5.860	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Een uitgebreide toelichting op de rekening naar programma's staat vermeld in het bestuursverslag 2017.

4. Rekening naar kostendragers

4.1 Exploitatierekening naar kostendragers

Kostendrager Watersysteemheffing	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	V/N
Watersysteemheffing					
Totaal netto lasten (a)	57.998	59.267	53.641	5.626	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	54.233	55.033	55.488	455	V
Kwijtscheldingen	-1.648	-1.648	-1.612	36	V
Oninbaar	-261	-261	-78	184	V
Totaal opbrengsten (b)	52.324	53.124	53.798	675	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	-5.674	-6.143	157	6.300	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve verkiezingen	-173	-173	-173	0	
Mutatie reserve GHJ	2.263	2.263	-310	-2.573	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-13	-13	-27	-14	
Mutatie reserve Transitie	135	135	0	-135	
Mutatie reserve ICT	0	486	325	-161	
Mutatie reserve Huisvesting	0	246	211	-35	
Mutatie reserve Omgevingswet	0	189	167	-22	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	0	0	-76	-76	
Nog te bestemmen resultaat Watersysteemheffing (1)	-3.462	-3.010	274	3.284	V

Kostendrager zuiveringsheffing	Begroting 2017	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	V/N
Zuiveringsheffing					
Totaal netto lasten (a)	51.538	50.379	48.832	1.547	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	64.018	63.518	65.597	2.079	V
Kwijtscheldingen	-2.999	-2999	-3.017	-18	N
Oninbaar	-401	-401	-1.120	-719	N
Totaal opbrengsten (b)	60.618	60.118	61.460	1.342	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	9.080	9.739	12.628	2.889	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve verkiezingen	-147	-147	-147	0	
Mutatie reserve GHJ	-4.426	-4.426	-4.426	0	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-12	-12	-23	-11	
Mutatie reserve Transitie	115	115	0	-115	
Mutatie reserve ICT	0	414	276	-138	
Mutatie reserve Huisvesting	0	210	180	-30	
Mutatie reserve Omgevingswet	0	161	142	-19	
Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsheffing (2)	4.610	6.054	8.630	2.576	V
Totaal nog te bestemmen resultaat (1+2)	1.148	3.044	8.904	5.860	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

4.2. Toelichting kostendragers

4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing

Totale netto lasten		
Het voordeel op kapitaallasten wordt veroorzaakt door de gunstige ontwikkeling in de rentestand en gebruik te maken van de financieringsmogelijkheid van kasgeldleningen.	432	V
Het voordeel op overige lasten wordt voor het overgrote deel veroorzaakt door vertraging in baggerwerkzaamheden bij het project Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHII) als gevolg van technische problemen met het materiaal van de aannemer. Hierdoor wordt minder onttrokken aan de Bestemmingsreserve GHII, zodat de uitgestelde werkzaamheden in de toekomst kunnen worden bekostigd. Tevens zijn enkele kleine incidentele meevallers in bijdragen en contributies te melden, waaronder het HWBP (als gevolg van een periodieke actualisatieslag uitgevoerd door de HWBP-organisatie) en het niet uitgeven van een bijdrage aan Blauw Burger initiatieven door het achterblijven van de geschikte aanvragen.	3.170	V
Het voordeel op personeelslasten wordt voor het belangrijkste deel veroorzaakt door structureel lagere uitgaven aan reiskosten voor woon-werkverkeer ten opzichte van de begroting. De begroting was verhoogd naar aanleiding van de nieuwe CAO, waarin een ruimere vergoeding voor woon-werkverkeer was voorzien, waar in de realisatie minder gebruik van is gemaakt dan voorzien. De ontwikkeling wordt ook voor komende jaren verwacht.	190	V
Het voordeel op overige opbrengsten wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat meer personeelsleden, waar externe financiering tegenover staat, zijn gedetacheerd naar projecten dan begroot. Ook zijn de hierdoor ontstane vacatures niet direct ingevuld als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. Tevens is in 2017 het project "Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland" (POV DCH) afgerond. Na verdeling van de inkomsten en uitgaven over de verschillende betrokken partijen krijgt HDSR een bedrag van € 455.000 terug uit dit project. Voorgesteld wordt om bij de bestemming van het resultaat over 2017 voor dit bedrag een Bestemmingsreserve te vormen, zodat deze gelden ten behoeve van de overige HWBP projecten kunnen worden ingezet. Tevens is een bedrag ontvangen van Gemeente Houten voor het onderhoud van een deel van het watersysteem voor de komende 30 jaar.	1.834	V
Totale netto lasten	5.626	V
Totale opbrengsten		
Het voordeel op belastingopbrengsten watersysteemheffing wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de positieve ontwikkeling van de WOZ-waarde als gevolg van het herstel van de markt voor onroerend goed. Ook is het aantal Ingezetten meer gegroeid dan bij de begroting is ingeschat. Het gunstigere economische klimaat leidt tot lagere kwijtscheldingen en lagere oninbaarheid (vrijval van voorziening dubieuze debiteuren). In de categorie Ongebouwd is minder belasting opgehaald door een lager aantal hectaren (belastingdraagvlak) dan begroot door de overgang van percelen naar de categorieën Natuur en Gebouwd. In de categorie Natuur is sprake van een hoger draagvlak (+ 1.300 hectare), dat in die categorie leidt tot een bescheiden meeropbrengst.	674	V
Totale opbrengsten	674	V
Resultaat voor mutaties reserves	6.300	V

4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing

Totale netto lasten		
Het nadeel op kapitaallasten is het gevolg van het eerder afronden van enkele investeringsprojecten, waardoor activa eerder geactiveerd en afgeschreven wordt dan begroot was.	467	N
Het voordeel op overige lasten wordt voor het grootste deel als volgt verklaard: de begrote uitgaven voor de slibverwerking en chemicaliën bij de RWZI Utrecht zijn conservatief begroot om zo het risico van tegenvallende prestaties van de oude RWZI op te kunnen vangen. In de praktijk bleek de bestaande zuivering op eigenkracht de bestaande normen te hebben gehaald, zodat de begrote interventies niet ingezet hoefde te worden en geen sprake is geweest van verhoogde kosten. Verder bleken de energietarieven in de praktijk lager uit te vallen dan begroot, waardoor de energielasten een voordeel laten zien ten opzichte van de begroting.	1.385	V
Het voordeel op Personeelslasten wordt voor het belangrijkste deel veroorzaakt door structureel lagere uitgaven aan reiskosten voor woon-werkverkeer ten opzichte van de begroting. De begroting was verhoogd naar aanleiding van de nieuwe CAO, waarin een ruimere vergoeding voor woon-werkverkeer was voorzien, waar in de realisatie minder gebruik van is gemaakt dan voorzien. Deze ontwikkeling wordt ook voor komende jaren verwacht.	169	V
Het voordeel op overige opbrengsten wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat meer personeelsleden, waar externe financiering tegenover staat, zijn gedetacheerd naar projecten dan begroot. Ook zijn de hierdoor ontstane vacatures niet direct ingevuld als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt.	460	V
Totale netto lasten	1.547	V
Totale opbrengsten		
Het grootste voordeel op de belastingopbrengsten voor Zuiveringsheffing wordt veroorzaakt doordat het belastingdraagvlak (aantal vervuilingseenheden) voor de belastingopbrengsten van de zuiveringsheffing groter is dan bij het vaststellen van de belastingtarieven was voorzien. Dit komt door een betere ontsluiting van gegevens die BghU in het 3e en 4e kwartaal heeft bewerkstelligd en dat leidt met name voor woningen tot een hogere opbrengst dan begroot. Een andere oorzaak is dat minder is kwijtgescholden, zowel in 2017 als op 'oude jaren'. Het hogere netto-belastingdraagvlak voor bedrijven levert eveneens meer belastingopbrengsten op dan begroot en werkt naar verwachting (deels) door in 2018.	1.342	V
Totale opbrengsten	1.342	V
Resultaat voor mutaties reserves	2.889	V

5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort

5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort

	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Lasten					
Rente en afschrijvingen	31.742	31.063	31.099	-36	
Personeelslasten	32.988	36.394	36.037	357	
Goederen en diensten van derden	38.246	44.811	39.690	5.121	
Bijdragen aan derden	12.412	12.382	12.332	50	
Toevoegingen voorzieningen	4.542	3.397	4.078	-681	
Totaal lasten	119.930	128.047	123.236	4.811	4
Baten					
Financiële baten	1.597	1.382	1.437	55	
Personeelsbaten	1.569	922	2.281	1.359	
Goederen en diensten aan derden	3.385	2.876	3.686	810	
Bijdragen van derden	8.208	8.150	8.959	809	
Waterschapsbelastingen	110.618	113.243	115.257	2.014	
Interne verrekeningen	3.790	5.071	4.400	-671	
Totaal baten	129.167	131.644	136.020	4.376	3
Resultaat voor mutaties reserves	9.237	3.597	12.784	9.187	
Mutaties bestemmingsreserves	-2.897	-553	-3.880	-3.327	
Nog te bestemmen resultaat	6.340	3.044	8.904	5.860	

5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort

Rente	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Rente geldleningen	6.189	6.300	5.921	379	
Rente GHJ (interne rente)	1.597	1.382	1.437	-55	
Rente rekening courant	-5	10	-23	33	
Totaal	7.781	7.692	7.335	357	5

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de paragraaf financiering van het bestuursverslag is een nadere analyse opgenomen.

Afschrijvingen	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Verschil begroting/ rekening	Verschil In %
Materiële vaste activa	23.746	23.371	23.549	-178	
Financiële vaste activa	215	0	215	-215	
Totaal	23.961	23.371	23.764	-393	-2

Bedragen zijn in duizenden euro's

De afschrijving van de financiële vaste activa heeft betrekking op de afkoop van landinrichtingsrente Lopikerwaard en is niet in de begroting 2017 opgenomen.

Personeelslasten	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Salarissen	23.784	25.851	25.435	416	2
Uitkeringen	201	348	159	189	54
Sociale lasten	5.549	6.362	6.175	187	3
Personeel van derden	2.018	2.127	2.631	-504	-24
Overige personeelslasten	1.436	1.706	1.637	69	4
Totaal	32.988	36.394	36.037	357	1

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2017 zijn de personele lasten € 357.000 lager door het flexibel inzetten van personeel.

Topinkomens

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) maximeert de bezoldiging van een topfunctionaris op een beloning van € 181.000 inclusief kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Voor meer informatie over de WNT verwijzen wij u naar paragraaf 5.9 van het bestuursverslag.

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband
J. Goedhart (topfunctionaris in loondienst)	secretaris directeur	01-01-2017 t/m 31-12-2017	1,0 fte
E.T. Meuleman (gewezen topfunctionaris in loondienst)	Aanstelling in algemene dienst	01-01-2017 t/m 31-12-2017	1,0 fte

Naam	Jaar	Beloning	Belastbare vergoeding	Voorzieningen op termijn	Beëindigings- uitkeringen	Jaar beëindiging
J. Goedhart	2017	€ 117.200	€ 0	€ 16.953	n.v.t.	n.v.t.
	2016	€ 125.004	€ 0	€ 14.717	n.v.t.	n.v.t.
E.T. Meuleman	2017	€ 113.181	€ 0	€ 16.643	n.v.t.	n.v.t.
	2016	€ 113.181	€ 0	€ 14.439	n.v.t.	n.v.t.

Goederen en diensten van derden	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Duurzame gebruiksgoederen	240	157	302	-145	
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4.870	3.735	3.156	579	
Energie	4.030	4.992	4.359	633	
Huren, pacht en andere rechten	468	411	557	-146	
Leasebetalingen operational lease	1.888	1.967	1.861	106	
Verzekeringen	263	283	272	11	
Belastingen	76	50	59	-9	
Onderhoud door derden	5.903	9.219	6.301	2.918	
Overige diensten door derden	20.508	23.997	22.823	1.174	
Totaal	38.246	44.811	39.690	5.121	11

Bedragen zijn in duizenden euro's

Onderhoud door derden

In de begroting 2017 is een bedrag van € 250.000 voor transitie uitgaven opgenomen, deze bedragen zijn niet besteed in het boekjaar. Daarnaast zijn de gerealiseerde kosten in 2017 met betrekking tot Gekanaliseerde Hollandsche IJssel € 2.626.000 lager dan begroot.

Bijdragen aan derden	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Bijdragen aan overheden	11.975	11.935	11.868	67	
Bijdragen aan overigen	437	447	464	-17	
Totaal	12.412	12.382	12.332	50	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toevoegingen voorzieningen	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Toevoegingen aan voorzieningen	4.542	3.397	4.078	-681	
Totaal	4.542	3.397	4.078	-681	-20

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten

Financiële baten	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Interne rentebaten GHJ	1.597	1.382	1.437	55	
Totaal	1.597	1.382	1.437	55	4

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelsbaten	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Baten ivm salarissen en sociale lasten	1.569	922	2.281	1.359	
Totaal	1.569	922	2.281	1.359	147

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten in verband met salarissen en sociale lasten

Opbrengsten voor uitkeringen ziektewet (€ 156.000), detachering personeel (€ 538.000) en opbrengsten projecten (€ 175.000) zijn niet in de begroting 2017 opgenomen. De totale opbrengsten met betrekking tot externe projecten zijn € 490.000 hoger dan in de begroting.

Goederen en diensten aan derden	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Verkoop van grond	200	0	0	0	
Verkoop van overige goederen	203	0	0	0	
Opbrengst uit grond en water	71	61	84	23	
Opbrengst uit overige eigendommen	155	177	153	-24	
Diensten voor derden/ov opbrengsten	2.756	2.638	3.449	811	
Totaal baten	3.385	2.876	3.686	810	28

Bedragen zijn in duizenden euro's

Diensten voor derden/overige opbrengsten

Hieronder volgt een toelichting op de extra opbrengsten die in 2017 zijn gerealiseerd:

Afrekening eindstand POV-DCH	€ 455.000
verrekening resultaat voorgaande jaren GR-MRB	€ 133.000
extra opbrengsten grensoverschrijdend afvalwater	€ 65.000
bijdrage kosten doorontwikkeling software en HWH	€ 60.000
subsidie energiebronnen	€ 27.000

Bijdragen van derden	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Bijdragen van overheden	8.093	8.110	8.847	737	
Bijdragen van overigen	115	40	112	72	
Totaal	8.208	8.150	8.959	809	10

Hieronder volgt een toelichting op de grootste afwijkingen:

Bijdrage baggeren GHJ	€ 480.000
Bijdrage gemeente Houten recreatieve voorzieningen	€ 174.000
Bijdrage Life IP project	€ 96.000

Waterschapsbelastingen (netto belastingopbrengst per categorie)	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Watersysteemheffing ingezetenen	20.877	21.112	21.400	288	
Watersysteemheffing gebouwd	26.772	27.482	28.136	654	
Watersysteemheffing ongebouwd	4.600	4.478	4.202	-276	
Watersysteemheffing natuur	43	51	59	8	
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	58.326	60.120	61.460	1.340	
Netto belastingopbrengsten	110.618	113.243	115.257	2.014	2

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het bestuursverslag 2017 staat een uitgebreide toelichting op de belastingopbrengsten.

Interne verrekeningen	Rekening 2016	Begroting 2017 na BW	Rekening 2017	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Vrijval voorzieningen	300	221	231	10	
Geactiveerde personeelslasten projecten	2.375	2.500	2.234	-266	
Geactiveerde bouwrente	825	1.750	1.787	37	
Geactiveerde baggerprojecten	290	600	148	-452	
Totaal	3.790	5.071	4.400	671	-13

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2017 zijn er minder opbrengsten interne verrekeningen (geactiveerd personeelslasten projecten en baggerprojecten van circa € 700.000.). Deze lagere interne verrekening wordt gecompenseerd door hogere personeelsbaten (Toelichting personeelsbaten baten pagina 27).

6. Specificaties

In paragraaf 6.1 wordt een totaaloverzicht gegeven van alle (investerings)projecten die aan het begin van het begrotingsjaar nog onderhanden zijn en die in het lopende jaar zijn gestart.

Hieronder worden de opgenomen kolommen in de totaaloverzichten nader toegelicht.

Categorie activa	Naam categorie activa
OHW t/m 2017	OHW = onderhanden werken, betreft projecten die op 31 december 2017 nog onderhanden zijn.
(Des)investeringen 2017	Gerealiseerde kosten in 2017 van de projecten.
Doorbelasting aan derden 2017	Ontvangen doorbelasting aan derden in 2017.
Subsidie 2017	Ontvangen subsidie in 2017.
Totaal mutatie 2017	Som van (des)investeringen minus doorbelasting aan derden minus subsidie.
Overboeking OHW 2017	Projecten die in 2017 gereedgekomen zijn en daardoor niet meer onderhanden zijn.
OHW t/m 2017	Projecten die op 31 december 2017 nog onderhanden zijn.
Start jaar	Startjaar van een project.

6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2017

Categorie activa	OHW t/m 2016	(Des) investering 2017	Doorbelasting aan derden/subsidie 2017	Totaal mutatie 2017	Overboeking OHW 2017	OHW t/m 2017
Gronden	10.153	1.786.467	13.725	1.772.742	-1.204.247	578.648
Overige bedrijfsmiddelen	271.742	659.442	0	659.442	-35.258	895.926
Bedrijfsgebouwen/woonruimten	202.227	1.316.736	0	1.316.736	0	1.518.963
Waterkeringen	12.321.083	8.680.757	-15.065	8.695.822	-7.351.391	13.665.514
Watergangen, kunstwerken en gemalen	7.091.752	12.772.395	2.913.511	9.858.884	-11.309.959	5.640.677
Zuiveringstechnische werken	29.150.125	73.867.378	138.950	73.728.428	-4.402.635	98.475.918
Totaal	49.047.082	99.083.175	3.051.121	96.032.054	-24.303.490	120.775.646

Voor een gedetailleerde toelichting op de kredieten van grote projecten wordt verwezen naar het bestuursverslag bijlage 3 investeringen – rapportage grote projecten. Op basis van de uitputting in 2017 van de kredieten is de inschatting dat de beschikbaar gestelde kredieten toereikend zijn voor de totale uitvoering van de projecten.

6.2 Staat van vaste schulden

nummer lening	oorspronkelijke hoofdsom	omschrijving	%	datum rente	einddatum lening	saldo 31-12-2016	lening 2017	rente 2017	aflossing 2017	saldo 31-12-2017
75	9.529.384	NWB 10028647	2,588	1-aug	01-08-2044	9.529.384		246.620		9.529.384
79	4.537.802	NWB 10014419	5,750	27-feb	27-02-2022	1.089.072		53.924	181.512	907.560
82	771.426	Oude sluis	1,000	per mnd	31-12-2028	336.429		3.364	26.528	309.901
83	6.806.703	NWB 10015886	4,590	1-mei	01-05-2024	2.178.145		91.645	272.268	1.905.877
84	15.882.308	NWB 10020341	6,010	18-mei	18-05-2020	3.176.461		159.087	794.115	2.382.346
85	6.928.215	NWB 10020340	2,341	1-jun	01-06-2046	6.988.215		163.594		6.988.215
96	10.000.000	SNS NL/ASN150	4,240	23-dec	23-12-2018	1.333.420		54.181	666.660	666.760
97	25.000.000	NWB 10023587	3,990	7-jan	07-01-2030	14.000.000		518.700	1.000.000	13.000.000
98	15.000.000	NWB 10024210	3,650	29-jun	29-06-2030	8.400.000		295.650	600.000	7.800.000
99	10.000.000	NWB 10024494	4,345	30-sep	30-09-2030	5.600.000		237.527	400.000	5.200.000
100	10.000.000	NWB 10024613	4,045	31-mrt	31-03-2031	6.000.000		230.565	400.000	5.600.000
102	14.400.000	NWB 10028690	3,085	1-okt	02-10-2034	14.400.000		444.240		14.400.000
103	15.000.000	NWB 10028648	3,941	1-aug	01-08-2044	15.000.000		591.150		15.000.000
104	35.000.000	NWB 10028691	4,199	1-sep	01-09-2045	35.000.000		1.469.650		35.000.000
106	15.000.000	NWB 10027481	3,110	1-jul	01-07-2041	15.000.000		466.500		15.000.000
107	12.000.000	NWB 10028605	1,924	18-dec	01-08-2039	12.000.000		230.880		12.000.000
108	6.000.000	NWB 10028683	1,548	1-aug	01-08-2040	6.000.000		92.880		6.000.000
109	17.600.000	NWB 10029231	1,435	1-jul	01-07-2047	17.600.000		252.560		17.600.000
110	20.000.000	NWB 10029300	0,885	2-mei	02-05-2030	20.000.000		177.000		20.000.000
111		NWB 2-29399	1,800	1-sep	01-09-2049		10.000.000	60.000		10.000.000
112		NWB 2-29400	1,800	1-sep	01-09-2049		10.000.000	60.000		10.000.000
113		NWB 2-29398	1,300	1-dec	01-12-2033		10.000.000	10.833		10.000.000
114		NWB 2-29397	1,300	1-dec	01-12-2033		10.000.000	10.833		10.000.000
Subtotaal leningen bij financiële instellingen						193.631.127	40.000.000	5.921.384	4.341.083	229.290.043
101	15.564,66	Obligatielening	2,500			15.565				15.565
Totaal vaste schulden						193.646.691	40.000.000	5.921.384	4.341.083	229.305.608

Bedragen zijn in euro's

7. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te Houten gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op 31 december 2017 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de exploitatierekening over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2017 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1,2 miljoen, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 van het Waterschapsbesluit.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 60.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve (of WNT-)redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- bijlage 1 de prestatie-indicatoren;
- bijlage 2 kosten en opbrengsten;
- bijlage 3 investeringen – rapportage grote projecten

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen.

In dit kader is het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het hoogheemraadschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2017, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het hoogheemraadschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 23 mei 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA

8. Besluit

Opmaak, ter inzage legging en vaststelling

Deze rekening is aldus opgemaakt door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden d.d. 16 mei 2018.

, dijkgraaf
P.J.M. Poelmann

, secretaris-directeur
J. Goedhart

Deze rekening heeft, na voorafgaande kennisgeving, met alle bescheiden van 14 juni 2018 t/m 27 juni 2018 voor een ieder ter inzage gelegen.

Deze rekening is op 27 juni 2018 vastgesteld door het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

, voorzitter
P.J.M. Poelmann

, secretaris
J. Goedhart